

Trump-Putin öppnar för en ny strategisk och ideologisk kurs

Innehåll

Inledning.....	1
Högern i USA och Ryssland finner varandra.....	1
Smekmånaden Trump-Putin gör ryska strateger förvirrade.....	4

Inledning

Att Trump – en amerikansk högerextrem wannabe-diktator – ser upp till och har politiska sympatier för (och ser med avundsjuka på) en rysk autokrat som lyckats tillskansa sig diktatorisk makt är inte särskilt förvånande. Trump och Putin har det gemensamt att de inte bryr sig om moral, demokratiska former, fakta osv. För båda dessa narcissistiska herrar handlar det om att med alla tillgängliga medel tillförsäkra sig maximal personlig makt. Och för att åstadkomma detta är man beredd att strunta i lagar och avtal, ljuga och tillgripa utpressning och hot.

Marxistarkivet har utförligt följt utvecklingen i USA sedan Trump flyttade in i Vita huset och under de veckor som gått sedan dess i praktiken visat hur svekfullt han agerat mot alla USA:s ”gamla vänner”, samtidigt som han på olika sätt försökt charma Putin och hjälpa honom på traven att betvinga Ukraina.¹

Av de två nedan återgivna artiklarna handlar den första om den ideologiska släktskapen mellan de fascistiskt inspirerade tankarna hos Putin & Co å ena sidan och Trump och den amerikanska MAGA-rörelsen å den andra.

Den andra artikeln tar upp en annan aspekt av närmandena mellan USA och Ryssland, nämligen det faktum att Trump å ena sidan är ”en skänk från ovan” för ryssarna, men att detta samtidigt gör det är svårt för ryssarna att hävda att kriget i Ukraina för Rysslands del är ett existentiellt krig mot väst – den håller helt enkelt inte logiskt. Och för en betraktare utifrån är det snarare ett belägg för både Trump och Putin är ute efter att roffa åt sig så mycket som möjligt och dela upp världen i intressesfärer.

Högern i USA och Ryssland finner varandra

The Economist, 20 mars 2025

Ryssvänlighet var en gång något som vänstern i USA anklagades för, socialister som hittade ursäkter för stalinismen eller sovjetisk totalitarism. Inte numera. För en månad sedan var Glenn Greenwald, en kritisk amerikansk journalist en gång hyllad av vänstern men nu dyrkad av den konspiratoriska högern, på besök i Moskva för att snappa upp visdomarna hos Aleksandr Dugin, en framträdande anti-liberal rysk tänkare och emellanåt betecknad som ”Putins Rasputin”.²

Under ett besök i Moskva för ett år sedan gjorde Tucker Carlson, en inflytelserik person inom medierna i MAGA-sfären [Make America Great Again], inte bara en sympatiskt hållen intervju med Vladimir Putin. Han träffade också Aleksandr Dugin och fann denne oemot-

¹ Se t ex följande artiklar/artikelsamlingar: [Om axeln mellan Moskva och Washington; Trump, Putin och fred i Ukraina?](#) och [Sju sätt på vilka Trump är en fara för Amerika och världen](#)

² Se [Aleksandr Dugin](#) (svenska Wikipedia)

ständig. ”Vi hade ett samtal som jag inte hade tänkt filma [...] men det du hade att säga var så intressant att vi fick tag på några kameror och satte igång”, sade han glatt i början av intervjun och nickade sedan entusiastiskt medan Dugin gick på om misslyckandena för liberalismen och överdrifterna med woke. Det här handlade inte bara om en excentrisk provokation av någon inom MAGA-sfären på jakt efter uppmärksamhet, det ger en inblick i den seriösa, filosofiska samstämmighet som börjar märkas av mellan delar av högern i USA och Ryssland.

Den tydligaste samstämmigheten gäller geopolitik, särskilt beträffande Ukraina. Den hårdföra MAGA-högern var emot Joe Bidens militära bistånd inte bara av egoistiska skäl utan också för att de anser att Ukraina borde vara mer tillmötesgående mot sin regionala supermakt. Precis som USA vill diktera villkoren inom sin intressesfär, från Kanada till Panama, har Ryssland också rättigheter rörande Ukraina. Så lyder tankegången. Anhängare till *America First* är realist, inga idealister som sina neo-konservativa föregångare. De betraktar interventioner utomlands som meningslös äventyrspolitik. Deras syn på världen är multipolär, precis som Dugins.

Men Dugins förakt för Ukraina går djupare än så. Hans mest kända arbete, ”Geopolitikens grunder” utgivet 1997, pläderar för ”Eurasianism” – tanken på ett återupprättat, stort och nytt Ryssland, i stånd att grensla både Asien och Europa. Han hävdade där att Ukraina var ”ett enormt hot” mot det projektet. Och fortsatte: ”Ukraina som stat har inget geopolitiskt värde. Det har varken kultur av universell betydelse eller någon geografisk och etnisk enhet.” När Putin 2014 invaderade Krim nådde Dugins entusiasm om att erövra Ukraina sådana överdrivna höjder att han blev av med sin tjänst vid det ansedda statliga universitetet i Moskva. Talet om honom som en Rasputin verkar därför överdrivet, även om han fortfarande fungerar som något slags internationell ambassadör för icke liberala rörelser på högerkanten. Ett mordförsök 2022 – via en bilbomb som tros ha varit anlagt av ukrainska agenter och då hans dotter dödades³ – har ökat Dugins betydelse.

Närmandet till MAGA handlar om mer än geopolitik. De idéer som cirkulerar för att rättfärdiga Trumps och Putins välde – ingen av dem har gjort sig kända som några stora filosofer – bär slående likheter. I Väst avvisar den internationella koalitionen av nationalistiska konservativa, från Trumpismen i USA till *bolsonarismen* i Brasilien till Orbanismen i Ungern, de grundläggande inslagen i upplyst liberalism som individualism och universella mänskliga rättigheter.

Den kritiken delas av ryska anhängare till Putin, som letar efter en allians mot liberalismens dekadens och förfall. De föraktar globalisering och woke, som de betraktar som den logiska slutpunkten i västlig liberalism. För att förhindra global hegemoni i någon form hävdar nationalkonservativa i USA, Frankrike, Ungern och Italien att nationalstatens suveränitet måste stå över allt. Medan Dugin en gång ansåg att Ryssland borde skapa en axel med Tyskland och Japan (och i förbifarten ”stycka upp” Kina) för att hålla tillbaka USA:s hegemoni medger han nu att något sådant inte behövs. ”För varje dag blir det allt klarare att USA och Ryssland är på samma våglängd, medan globalisterna i EU är på den motsatta”, skrev han nyligen på X.

Man skulle kunna tro att det rådde oöverstigliga klyftor mellan MAGA och högern i Ryssland eftersom Dugin inte döljer att han är för en auktoritär stat tillsammans med ortodoxa kyrkan och till och med talar om att återinföra *opritjniki*, den hemliga polis som skapades av Ivan den Förskräcklige. ”Måste vi inte erkänna självhärskardöme, patriarkat och ett auktoritärt system, inte bara *de facto* utan även *de jure*? Måste inte kyrkan och det traditionella samhällets

³ [Dottern till ”Putins hjärna” död i bilexplosion](#) (Aftonbladet 21/8 2022)

institutioner återfå sin dominerande ställning i samhället?”, skrev han 2022. Den nationellt konservativa rörelsen i USA och Europa däremot bygger på en form av populism som uttrycker den demokratiska viljan hos folket samtidigt som allt färre begränsningar sätts på deras valda representanter. I USA är målet att krossa den liberala staten. ”I Ryssland är staten nationens förkroppsligande. Så är inte fallet i USA. Trump håller på att avveckla den federala staten. Putins mål är att stärka staten”, säger Marlene Laruelle, professor vid George Washington University.

I det avseendet representerar inte den politiska högern i Ryssland huvudfåran i Trumpismens intellektuella höger. Men en del idéer återkommer på den mer extrema kanten. En strömning om post-liberalt högertänkande i USA är för integralism. Dvs för att ena katolska kyrkan med staten. En del, som Patrick Deneen, kritiker av liberalismen och professor vid Notre Dame University, förordar ”aristo-populism” – dvs att ersätta den nuvarande dekadenta eliten med en annan elit med rätt sorts politik.

Tänkare i USA kopplade till den s k ”Svarta Upplysningen” eller ”neo-reaktionära rörelsen” är mer rättframma i sin argumentering mot jämlikhet och demokrati. Curtis Yarvin, en av de tänkarna, har krävt en amerikansk monarki styrd av en diktator-president, en figur ibland mer väluppfostrat betecknad som ”en nationell vd”. Vice president J D Vance har med gillande citerat Yarvins arbeten, om än inte den monarkistiska aspekten. Nyligen välkomnade Vance honom skämtsamt till ett party med orden, ”Yarvin, din reaktionära fascist!”

Det finns andra motsättningar också. Nationalkonservativa i Väst vill försvara nationalstaten mot globalismen medan det heliga målet för Dugin (och Putin) är den ryska civilisationen-staten, dvs som går utöver westfaliska tankegångar om statens suveränitet över sitt territorium. ”Man kallar mig ultranationalist, men jag är inte det minsta nationalistisk!”, sade Dugin till Greenwald under intervjun.

Dugins arbeten präglas av begrepp som Traditionalism, en esoterisk inriktning som gör gällande att religioner är aspekter av en enda Tradition. Av den orsaken är han sympatiskt inställd till sufismen och uttrycker ofta en beundran för teokratin i Iran, som de flesta inom högern i Väst betraktar som en fiende. Steve Bannon, tidigare rådgivare till Trump, har citerat Traditionalistiska tänkare som Julius Evola; 2018 samtalade Dugin och Bannon i åtta timmar på ett hotell i Rom uppger Benjamin Teitelbaum i boken ”War for Eternity”. ”Bannon har pläderat för att USA och Ryssland båda är kristna och nationalistiska i grunden”, säger Teitelbaum. Han anser att detta är inledningen till en ny syn bland republikanerna på amerikansk identitet, baserad på rötter och folkgemenskap i stället för personlig frihet och fria marknader. Närmandet till ryska tänkare blir då möjligt eftersom, enligt Dugin, ”allt som är anti-liberalt är bra”.

Demokraterna i USA lyckades övertyga sig själva om att Trump var ett verktyg för rysk underrättelseverksamhet och att det var Putins inblandning som säkrade honom segern i presidentvalet 2016. Inga övertygande bevis har hittats för detta. Men det gav demokraterna en förevändning att underskatta kraften hos Trumpismen – tills den segrade igen 2024 och nu med en majoritet av rösterna också. Den erfarenheten kan ha fört Trump och Putin närmare varandra. ”Putin utsattes för rena häxjakten på grund av mig”, sade Trump i förbigående i samband med sammandrabbningen med Volodymyr Zelenskyj i Ovala rummet. Efter att en gång tidigare felaktigt ha ropat om russifiering kan liberalerna åter vara på väg att missa något mer allvarligt och som pågår mitt framför ögonen.

Lästips

[Vart går Ryssland? Olycksbådande ideologiska tendenser](#) (artikelsamling med bl a en artikel om Dugin)

Smekmånaden Trump-Putin gör ryska strateger förvirrade

Justine Brabant, *Mediapart*, 24 mars 2025

Vladimir Putins Ryssland hade satt kampen mot USA:s dominans i förgrunden för sin utrikespolitik och framställt invasionen av Ukraina som en del av folkens frigörelse. Men med Donald Trump tillbaka i Vita huset är saker och ting inte längre riktigt så enkla.

Ett av de främsta politiska och symboliska dragen av Vladimir Putin bestod i att framställa angreppet på ett suveränt land som en stor operation för folkens frigörelse.

Men när Vita huset nu intagits av en man, Donald Trump, som i stora drag delar Moskvas åsikter om detta krig, betecknar Vladimir Putin som "ett geni" och önskar ekonomiskt samarbete med Ryssland är det svårare att hålla fast vid den versionen.

För bara några månader sedan fastslog Ryska Federationen att ett av dess främsta mål var "att eliminera återstoden av USA:s dominans". I den utrikespolitiska doktrinen hette det i klartext att man siktade på att "skapa de nödvändiga förutsättningarna för att varje stat skulle göra sig av med sina nykoloniala och hegemoniska ambitioner".

Den diskursen blev än mer intensiv efter den fullskaliga invasionen av Ukraina i februari 2022. Av fruktan för att bli isolerade och utstötta på grund av sina kränkningar av internationell rätt sträckte ryska diplomater hela tiden ut handen åt icke västliga länder, i synnerhet i Sydamerika, Asien och Afrika söder om Sahara – en grupp länder med samlingsbeteckningen "global majoritet" som påminnelse om att i deras ögon utgjorde EU och USA bara en politisk och befolkningsmässig "minoritet".

För att vinna deras stöd framställde sig Ryssland som "avantgardet i kampen mot Västs hegemoni", som den som skulle hjälpa dessa stater att återfå "sin suveränitet helt och fullt, utan hinder av västliga dogmer, institutioner och kommandon".

Rysslands president hade förklarat att man startat kriget som en akt av orubbligt motstånd mot Väst och det kom att upprepas, också av uttalade panafrikanska aktivister (men som kanske påverkats av en och annan check utställd i Moskva) som betecknade annekteringen av 20 procent av ukrainskt territorium och förstörelsen av hela städer som "en motståndshandling mot kolonialism och imperialism".

I en mindre karikatyrnärlig version betraktade stora delar av de afrikanska samhällena invasionen av Ukraina som ett rättfärdigt krig "mot USA och dess allierade".

Och sen kom Donald Trump.

Trump, en skänk från ovan

På några veckor har USA:s 47:e president vänt upp och ner på tre år av amerikansk politik gentemot Kyiv. Vladimir Putin är inte längre någon krigsförbrytare, utan en pålitlig samtalspartner som Washington gläder sig åt att samarbeta med. Ukrainas president, denne "diktator", råar för det krig där tiotusentals av hans landsmän dödats.

Dessa nya vindar tas emot som en skänk från ovan av ett stort antal bedömare, statsvetare, journalister och utrikespolitiska kommentatorer i Ryssland – en del av dem mycket närstående Kreml.

”Det kom som en överraskning, en mycket angenäm sådan”, medgav i februari Andrej Kortunov, tidigare chef för RIAC, ryska rådet för internationella relationer, en av de viktigaste utrikespolitiska tankekedjorna i Ryssland.

”Amerikanerna har accepterat vårt synsätt” sade också Vladimir Solovjev, ledande kommentator på den ryska statstelevisionen, entusiastiskt den 2 februari allt medan gästerna på hans talkshow med beundran i rösten kommenterade de ”sensationella” uttalandena av Marco Rubio, USA:s utrikesminister.

Den politik Donald Trump och hans administration inlett ”fyller oss med optimism” fröjdade sig söndagen den 16 mars Margarita Simonjan, redaktionschef för RT och Kremles halv-officiella språkrör.

Men hur ”angenäm” den än må vara för rysk elit skakar också överraskningen Trump om dess sätt att betrakta världen – och försvara sina övertygelser.

Hur kunna framställa sig som etta i kampen mot ”nykoloniala och hegemoniska ambitioner” när man gett sig in på ett stort närmande till en regim som vill annektera Grönland och Panamakanalen? Eller försäkra att kriget i Ukraina syftar till att störta en ”nynazistisk” regim samtidigt som man inleder varma relationer med en president vars närmaste medarbetare gör nazisthälsning offentligt? Hur förklara för icke västliga länder att USA när allt kommer omkring inte utgör något problem?

Problemet går inte att vifta bort. ”De internationella händelserna de senaste veckorna strider mot hela det ryska utrikespolitiska synsättet”, säger Andrej Kortunov. Den bas det vilade på – i synnerhet idén om att det existerade ett ”kollektivt Väst” med avsikt att krossa Ryssland – ”håller på att rasa samman mitt för våra ögon”, skriver den tidigare chefen för RIAC och framhåller att rysk utrikespolitik nu snabbt måste ”hitta en ny version”.

Vad skulle en sådan ”ny version” kunna bestå av? Kreml och dess rådgivare verkar ännu inte ha kommit på något exakt svar. ”Det pågår en förändring av diskursen, det står klart, men det kan dröja innan någon slutgiltig variant hittats”, säger Maxime Audinet vid *Institut de recherche stratégique de l'École militaire* (Irsem) [Institutet för strategiska studier vid militärhögskolan], som gjort ingående studier av användningen av antikolonialism i rysk politisk diskurs.

Tveksamheten kommer för övrigt till uttryck hos vissa uttalade anhängare till Kreml i Afrika. Nathalie Yamb, en schweizisk-kamerunsk aktivist, hyllar således närmandet mellan Trump och Putin men har svårt att komma undan att samme Donald Trump också stöder förintandet av det palestinska folket. ”Så ser politik ut. Samma person kan göra aktionsvärda saker ena minuten och nästa göra sig skyldig till något helt avskyvärt” lyder hennes försök till förklaring.

”En möjlighet och en fälla”

Nyckeln till den strategiska debatt som pågår i Ryssland består inte så mycket i ett rättfärdigande av närmandet till Washington, utan snarare av att klargöra hur långt detta närmande får gå.

Det ändrade tonläget från Vita huset och ”den inre fraktur av Väst” som Donald Trump åstadkommit utgör både ”en möjlighet men också en fälla” för Ryssland, säger Fjodor Lukjanov, chefredaktör för tidskriften *Russia in Global Affairs*. Han fruktar att Moskva nu kommer att tappa sin självständighet och bara bli ”en schackbonde i de interna bataljerna” i Washington.

”Acceptera Trumps gester om en öppning samtidigt som man vänder ryggen till icke västliga samarbetspartners” vore ”ett strategiskt misstag” för Ryssland, lyder hans varningsord. Den

ryska regimen är väl medveten om att smekmånaden kan leda till missnöje bland ”den globala majoriteten”. ”Ni förstår, nu säger ju en del att Ryssland håller på att byta sida, lämna Öst, Kina, Indien, Afrika. Det är rena illusionen”, försäkrar Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov.

I väntan på att lösa detta dilemma kan man alltid ägna sig åt att verbalt attackera en annan motståndare: EU. Ur Kremels perspektiv kan Europa fortsatt få inkarnera det förhatliga ”Väst”: i motsats till USA är Europa fortfarande ”woke”, liberalt, inte tillräckligt kristet, och har inte upphört med stödet till Ukraina.

På rysk stats-tv är detta nu ett favoritämne. ”Vi var för fred från första början, men Europa har alltid velat ha krig. [...] Man drömmer om att få kriga med oss”, försäkrar Vladimir Solovjev, ledande nyhetsankare på TV-kanalen *Rossija 1*.⁴ Enligt honom är Europa nu ”själva centrum för liberal demokrati” (inte någon komplimang för hans del), ”ett fullständigt sataniskt ställe”, fullt av ”lömska och ondskefulla varelser” som han inte skulle dra sig för att använda kärnvapen mot.

Och Vladimir Putin har följande budskap till eventuella europeiska trupper för att garantera ett eldupphör i Ukraina: ”Skicka vem som helst, vi kommer att ta död på er allihop. Vi kommer att ta död på er allihop!”

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

[Ryssland och Ukraina inför Trumps maktillträde](#) (artikelsamling)

[Trump löper amok](#) (artikelsamling)

[Trump fortsätter sin bärsärkagång, men det knakar i fogarna](#) (artikelsamling)

⁴ Om denna statliga TV-kanal, se engelskspråkiga Wikipedia: <https://en.wikipedia.org/wiki/Russia-1>